

การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ THE EDUCATIONAL ADMINISTRATION FOR CHILD'S RIGHTS IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE UNITED NATIONS CONVENTION ON THE RIGHTS OF THE CHILD

สิริมา หมอนไหม¹

นพดล เจนอักษร²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษา 3) รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์องค์ประกอบและรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษา ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา จากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 44 โรงเรียน รวม 308 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ การวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ใช้เทคนิควิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ตามลำดับความสำคัญ คือ 1) การพัฒนาผู้เรียน 2) การดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) การจัดสภาพแวดล้อม 4) การเสริมสร้างความปลอดภัย 5) การมีส่วนร่วม 6) การวางแผน และ 7) การส่งเสริมสุขภาพ และยังพบว่าองค์ประกอบด้านการพัฒนาผู้เรียนประกอบด้วย องค์ประกอบย่อยอีก 7 ประการ ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ 2) การไม่เลือกปฏิบัติ 3) การสื่อสาร 4) ทักษะชีวิต 5) วินัยเชิงบวก 6) การเห็นคุณค่าในตนเอง และ 7) ความรับผิดชอบ

2. รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษา พบว่า มี 7 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อม การเสริมสร้างความปลอดภัย การมีส่วนร่วม การวางแผน และการส่งเสริมสุขภาพ มีความสัมพันธ์โดยตรงกับองค์ประกอบด้านการพัฒนาผู้เรียน และรูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย หลักการบริหารจัดการ เงื่อนไขความสำเร็จ การวางแผนและการบริหารจัดการโดยรวม การพัฒนาผู้เรียน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อม การเสริมสร้างความปลอดภัย การมีส่วนร่วม และการส่งเสริมสุขภาพ

¹ นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The purposes of this research were to determine : 1) the educational administration factors for child's rights in secondary schools under the united nations convention on the rights of the child 2) the model of educational administration for child's rights in secondary schools following schools opinion and 3) the model of educational administration for child's rights in secondary schools according to schools and experts opinion. The quantitative research strategies are a) studying the variable concerning the education administration for child's rights and b) conducting factor analysis model. The samples were 44 secondary schools. The respondents were school directors, teachers and school board committees. The instruments for collecting the data were structure questionnaires. The statistics for analyzing the data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, exploratory factor analysis and path analysis. For the model of educational administration for child's rights in secondary schools, the respondents were 17 experts. The instruments for collecting the data were semi-structural interview and open ended questionnaires. The statistics for analyzing the data were frequencies, median and interquartile range.

The results of this research are as the following:

1. Seven components of the educational administration for child's rights in secondary schools were 1) student development 2) student protection 3) environment setting 4) safety enhance 5) participation 6) planning and 7) health promotion. Moreover, student development factors comprised of 7 aspects: quality learning management, non-discrimination, communication, life skills, positive discipline, self-awareness, and responsibilities.

2. The components of the model of educational administration for child's rights in secondary schools according to schools opinion were 7 components which included 1) student protection 2) environment setting, 3) safety enhance 4) participation 5) planning and 6) health promotion which was correlated to 7) student development. In addition, the model demonstrated best fit with the empirical evidence.

3. The model of the educational administration for child's rights in secondary schools according to schools and experts opinion were principle of administration, conditions for success, guideline and planning for overall administration, student development, student protection, environment setting, safety enhancement, participation, and health promotion.

บทนำ

องค์การสหประชาชาติได้จัดทำอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (convention on the rights of the child) ขึ้น เพื่อให้มีการเสริมสร้างและพิทักษ์สิทธิเด็กอย่างแท้จริง บนพื้นฐานของกฎหมายที่เป็นที่ยอมรับโดยทัดเทียมกัน เนื่องจากเด็กในฐานะที่เป็นมนุษย์ เด็กทุกคนเกิดมาพร้อมอิสรภาพและสิทธิพื้นฐานเช่นเดียวกับมนุษย์ทุกคน โดยมีผลบังคับใช้ใน ปี ค.ศ.1990 (พ.ศ.2533) มีประเทศสมาชิกลงนามให้การรับรองถึง 193 ประเทศ จาก 195 ประเทศ จึงถือเป็นสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ได้รับสัตยาบันอย่างกว้างขวางที่สุด ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกที่ได้ลงนามรับรองเมื่อปี พ.ศ. 2535 ซึ่งหมายความว่า ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตามข้อผูกพันทั้งด้านกฎหมายและศีลธรรม เพื่อให้เด็กทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ได้รับสิทธิของตน โดยต้องมีการศึกษาทบทวนและปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การให้บริการทางสังคม สุขภาพและการศึกษา งบประมาณ การบริการที่เกี่ยวข้องกับเด็กทุกวิถีทางที่จำเป็น และต้องเสนอรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติทุก 5 ปี (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ, 2550) ในการดำเนินการของประเทศไทย ตามพันธกรณีของอนุสัญญาในด้านการศึกษาได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย นโยบายที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่ปรับปรุงแก้ไข พุทธศักราช 2545 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนโดยสถานศึกษา พุทธศักราช 2543 เป็นต้น มีการดำเนินการและมาตรการให้เด็กได้เข้าเรียน การลดอัตราการออกกลางคัน การจัดให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

รวมทั้งการทดลองนำร่องในการพัฒนาโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและขยายโอกาส ในรูปแบบของการพัฒนาทั้งระบบโรงเรียน ภายใต้กรอบแนวคิดของสิทธิเด็กที่ครอบคลุมการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้านที่เรียกว่าโรงเรียนเพื่อนเด็ก (child friendly school) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกับองค์การยูนิเซฟ แห่งประเทศไทย

โรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นองค์กรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะผู้ให้สิทธิในการศึกษาตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพความสามารถพิเศษ และความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็กอย่างเต็มที่ ให้เต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน เป็นการเตรียมเด็กเพื่อชีวิตการเป็นผู้ใหญ่ในสังคมเสรี และสอนให้เด็กรู้จักเคารพพ่อแม่ เอกสิทธิ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และค่านิยม และภูมิหลังทางวัฒนธรรม ค่านิยมของผู้อื่น รวมทั้งสิทธิในด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น สิทธิในการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วม การเล่น การพักผ่อน การได้เรียนรู้ถึงสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบ (UNICEF Innocenti Research Centre, 2001) โรงเรียนมัธยมศึกษาจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 12 – 17 ปี ที่มีปัจจัยเสี่ยงต่อความสำเร็จของนักเรียนหลายประการ เนื่องจากอยู่ในช่วงของการพัฒนาจากวัยเด็กสู่วัยรุ่น และการเปลี่ยนสถานศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษามาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีความต้องการในทางสังคมและวิชาการมากกว่า นักเรียนจึงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง และต้องมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น (TillecZek and Ferguso, 2007) ในปีการศึกษา 2554 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดทั่วประเทศ จำนวน 2,362 โรง มีนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 12 – 17 ปี รวมทั้งสิ้น 2,369,370 คน มีนักเรียนที่ออกกลางคันเนื่องจากฐานะยากจน ปัญหาครอบครัว การเจ็บป่วย และสาเหตุอื่น ๆ จำนวน 31,041 คน ซึ่งมีอัตราที่สูงกว่านักเรียนในระดับอื่น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) และยังมีอีกจำนวนหนึ่งที่ประสบปัญหาความขาดแคลนถูกกระทำรุนแรงทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับข้อสังเกตของธนาคารโลกในรายงานการติดตามสถานการณ์ทางสังคมไทยในเรื่องการปรับปรุงการมัธยมศึกษา ในปี พ.ศ.2549 ว่าการจัดการศึกษายังไม่ได้ตอบสนองความต้องการในอนาคต ที่ต้องมีความยืดหยุ่นเพียงพอที่จะให้โอกาสแก่เด็กที่ด้อยโอกาสในการเข้าเรียน ความยืดหยุ่นในเรื่องสถานที่ ตารางเรียน และหลักสูตรที่เหมาะสมมากขึ้น ตามความต้องการของเด็กที่ไม่สามารถเข้าเรียนในแบบเดิม เช่น กลุ่มแรงงานอพยพ เป็นต้น

(Benveniste, 2006) ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาให้กับนักเรียนได้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

จากสถานการณ์ปัญหา ภาพอนาคตของสังคมไทยที่จะเป็นสังคมที่มีความเป็นเมืองและเป็นสากลมากขึ้น ตระหนักในสิทธิมนุษยชนมากขึ้น มุ่งสู่การเรียนรู้มากขึ้น และคุณลักษณะของคนไทยในอนาคต ประกอบด้วย มิติด้านร่างกาย จิตใจ ความรู้ ทักษะความสามารถ ลักษณะชีวิต (เกรียงศักดิ์ เจริญคันธวงศ์, 2546) ความสำคัญของสิทธิเด็กที่ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนการให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนของประชาคมอาเซียน ที่ให้มีการจัดตั้งองค์กรสิทธิมนุษยชนของอาเซียนและการประกาศปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือทางการศึกษาอาเซียน ที่เรียกว่า “ปฏิญญาชะอำ-หัวหิน” ที่ย้ำถึงบทบาทสำคัญของการศึกษาในการสร้างประชาคมอาเซียน ที่เน้นหลักการแห่งประชาธิปไตย เคารพในสิทธิมนุษยชน และค่านิยมในเรื่องแนวทางสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ายังไม่มีการกล่าวถึงการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นการเฉพาะ รวมทั้งยังมีช่องว่างระหว่างหลักการและการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ มีองค์ประกอบใดบ้าง รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษาเป็นอย่างไร และรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามความเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญเป็นอย่างไร เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างสิทธิเด็กตามพันธะผูกพันของประชาคมอาเซียน ประชาคมโลก และประโยชน์ต่อการวางแผน การกำหนดนโยบาย ตลอดจนการกำหนดกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งการขยายองค์ความรู้ต่อกลุ่มประเทศอาเซียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ
2. เพื่อทราบรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษา

3. เพื่อทราบรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยเทคนิควิจัยแบบ EDRF ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการบูรณาการโรงเรียนเพื่อนเด็กสู่โรงเรียนในฝัน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 47 โรงเรียน ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางของ เคอร์ซี และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 44 หน่วย

ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย รวม 44 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนๆ ละ 7 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ครูที่รับผิดชอบโครงการ 1 คน ครูปฏิบัติการสอน 3 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 308 คน

กลุ่มตัวอย่างโดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยโดยใช้เทคนิควิจัยแบบ EDRF (Ethnographic Delphi Futures Research)

ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารการศึกษา กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และกลุ่มนักวิชาการ ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบสโนบอล (Snowball Sampling) จำนวน 17 คน โดยผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญไว้ก่อนดำเนินการเสนอชื่อ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ เชิงคุณภาพแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้เทคนิควิจัยแบบ EDRF ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดย การสัมภาษณ์ด้วยตนเอง การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้แก่

2.1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

2.2 การวิเคราะห์คะแนนคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3. การวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษา โดยการหาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (path analysis)

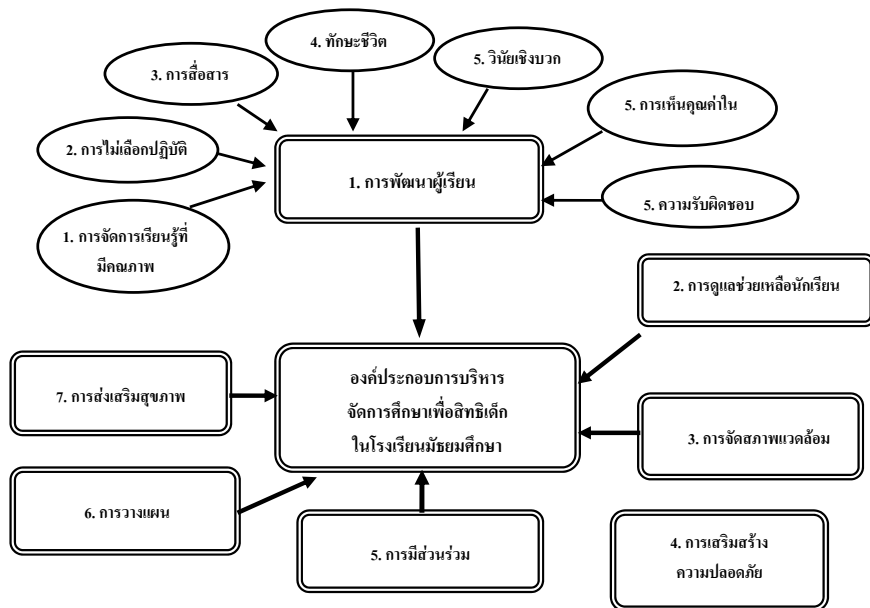
4. การวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญ ในส่วนของข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิควิจัยแบบ EDRF ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ในรอบที่ 1 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ในรอบที่ 2 ใช้การคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยได้ข้อค้นพบ ดังนี้

1. องค์ประกอบของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ มี 7 องค์ประกอบ ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1) การพัฒนาผู้เรียน 2) การดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) การจัดสภาพแวดล้อม 4) การมีส่วนร่วม 5) การเสริมสร้างความปลอดภัย 6) การวางแผน และ 7) การส่งเสริมสุขภาพ และยังพบว่า องค์ประกอบด้านการพัฒนาผู้เรียนประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอีก 7 ประการ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ การไม่เลือกปฏิบัติ การสื่อสาร ทักษะชีวิต วินัยเชิงบวก การเห็นคุณค่า

ในตนเอง และความรับผิดชอบ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1



แผนภูมิที่ 1 แสดงองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ

2. รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษา พบว่ารูปแบบการบริหารจัดการ มี 7 องค์ประกอบ โดยมีตัวแปรต้น 6 องค์ประกอบ คือ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อม การเสริมสร้างความปลอดภัย การมีส่วนร่วม การวางแผน และการส่งเสริมสุขภาพ ส่วนตัวแปรตาม คือ การพัฒนาผู้เรียน โดยที่การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อม การเสริมสร้างความปลอดภัย การมีส่วนร่วม การวางแผน และการส่งเสริมสุขภาพ มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียน ส่วนการเสริมสร้างความปลอดภัย และการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์โดยอ้อมกับการพัฒนาผู้เรียน โดยส่งผ่านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการส่งเสริมสุขภาพ มีความสัมพันธ์โดยอ้อมกับการพัฒนาผู้เรียน โดยส่งผ่านการจัดสภาพแวดล้อม และรูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี

3. รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญ พบว่าองค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 1) หลักการบริหารจัดการ 2) เงื่อนไขความสำเร็จ 3) การวางแผน และการบริหารจัดการโดยรวม 4) การพัฒนาผู้เรียน 5) การดูแลช่วยเหลือนักเรียน 6) การจัดสภาพแวดล้อม 7) การเสริมสร้างความปลอดภัย 8) การมีส่วนร่วม และ 9) การส่งเสริมสุขภาพ

การอภิปรายผล

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ มี 7 องค์ประกอบ ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1) การพัฒนาผู้เรียน 2) การดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) การจัดสภาพแวดล้อม 4) การเสริมสร้างความปลอดภัย 5) การมีส่วนร่วม 6) การวางแผน และ 7) การส่งเสริมสุขภาพ และยังพบว่าองค์ประกอบด้านการพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อยอีก 7 ประการ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ การไม่เลือกปฏิบัติ การสื่อสาร ทักษะชีวิต วินัยเชิงบวก การเห็นคุณค่าในตนเอง และความรับผิดชอบ ทั้งนี้ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการ หรือการจัดการเรียนการสอน ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน เป็นภารกิจหลักที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน ส่วนการดำเนินงานในด้านอื่น ๆ เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน จึงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับสิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับ 4 ด้าน ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้แก่ สิทธิในการอยู่รอด สิทธิในการพัฒนา สิทธิในการปกป้องคุ้มครอง และ สิทธิในการมีส่วนร่วม ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิด

ขององค์การอนามัยโลก ที่ส่งเสริมให้โรงเรียนส่งเสริมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีขันติธรรม รู้จักอดทน อดกลั้น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความคิดสร้างสรรค์ เห็นคุณค่าในตนเอง และรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง โดยกำหนดกรอบโครงสร้างหลักไว้ 9 ประการ ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน อาคารสถานที่และสิ่งก่อสร้าง อุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ บรรยากาศทางด้านสังคมและจิตวิทยา การมีโอกาสดูแลความคิดเห็น และมีส่วนร่วมของนักเรียน การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพนักเรียน

เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบตามลำดับความสำคัญพบว่า

1.1 องค์ประกอบด้านการพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบย่อย คือ การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ การไม่เลือกปฏิบัติ การสื่อสาร ทักษะชีวิต วินัยเชิงบวก การเห็นคุณค่าในตนเอง และความรับผิดชอบ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน อย่างสมดุลและเป็นองค์รวมเป็นสิ่งสำคัญให้เด็กสามารถเติบโตอย่างมีคุณค่าและเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม การพัฒนานักเรียนจึงมิใช่การพัฒนาเฉพาะการเรียนรู้ด้านวิชาการเท่านั้น แต่เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กที่จะอยู่ในสังคมแห่งศตวรรษที่ 21 ที่ต้องการการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การยอมรับในความหลากหลายของสังคมและวัฒนธรรม การมีจิตสำนึกต่อสังคม จึงจำเป็นต้องปลูกฝังคุณลักษณะและทักษะที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสาร และร่วมมือกันทำงาน และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับสิทธิในการพัฒนา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ระบุไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่เด็กต้องการเพื่อการพัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มกำลังความสามารถ เช่น สิทธิในการรับศึกษา การเล่น การพักผ่อน กิจกรรมทางวัฒนธรรม การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม การมีส่วนร่วมในการคิด มโนธรรม และการนับถือศาสนา การพัฒนาบุคลิกภาพทั้งทางสังคม จิตใจและสุขภาพร่างกาย และในการพัฒนาเด็กนั้นต้องเป็นการพัฒนาอย่างองค์รวมและสมดุลย์

1.2 องค์ประกอบด้านการดูแลช่วยเหลือ **นักเรียน** เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นลำดับสอง ทั้งนี้เนื่องมาจากสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ปรากฏการณ์ของความรุนแรงที่เกิดขึ้นทั้งในสังคม และในโรงเรียนมีเพิ่มมากขึ้น และมีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้นักเรียนต้องเผชิญกับความรุนแรงทั้งที่เกิดขึ้นในสังคม ชุมชนที่บ้าน และที่โรงเรียน ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน การปกป้องคุ้มครองนักเรียนจากความรุนแรงจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย รวมทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กสร้างภาพตนเองในทางบวก ภาคภูมิใจในตนเอง และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการศึกษาความก้าวหน้าเกี่ยวกับความรุนแรงต่อเด็ก ระหว่างปี ค.ศ.2006 -2010 ขององค์การสหประชาชาติ ที่พบว่ายังมีเด็กในโรงเรียนทั่วโลกจำนวนมาก ที่ถูกละเมิดทางวาจาที่รุนแรง การลงโทษ เป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งและการล่วงละเมิดทางเพศ ในห้องเรียน ในสนาม โรงเรียน และในระหว่างการเดินทาง จากเพื่อน ครู และผู้ใหญ่ และสอดคล้องกับแนวคิดของ โอฮาโก (Ohasko) ได้กล่าวไว้ว่า การเกิดความรุนแรงในประเทศกำลังพัฒนามีอัตราสูง และส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา การเรียนรู้ และการใช้ชีวิต อย่างรุนแรง

1.3 องค์ประกอบด้านการจัดสภาพแวดล้อม เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 3 เนื่องจาก สภาพแวดล้อมมีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ที่โรงเรียนต้องดำเนินการเพื่อชีวิตที่ดีของนักเรียน โดยโรงเรียนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกบริเวณโรงเรียน ให้สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ รวมทั้งการจัดบริการในเรื่องของอาหาร ที่มีคุณค่า และน้ำดื่มที่สะอาด และเพียงพอ ต่อนักเรียน การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการนันทนาการ การพักผ่อน และการกีฬา อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับนักเรียน และที่สำคัญต้องมีบรรยากาศที่เป็นมิตร และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสิทธิการมีชีวิตอยู่รอด (Right of Survival) ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ที่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งได้แก่ ปัจจัย 4 อันหมายถึง อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค และสอดคล้องกับโครงสร้างหลักของโรงเรียน เพื่อนเด็ก ที่องค์การอนามัยโลกได้กำหนดไว้ใน เรื่องของสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน (Physical Environment) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับมิติในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อนเด็กของประเทศ ไทยและต่างประเทศในมิติการส่งเสริมสุขภาพ และความปลอดภัยในโรงเรียนและชุมชน (Healthy, Safe and Protective) ที่ให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะรวมทั้งการให้อาหารเสริม

1.4 องค์ประกอบด้านการเสริมสร้างความปลอดภัย เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 4 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนได้มีการดำเนินการส่งเสริม ป้องกัน และการจัดการเรียนรู้ในเรื่องความปลอดภัย อยู่แล้ว เช่น ความปลอดภัยจากการจราจร และเพลิงไหม้ เป็นต้น แต่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นของการจัดทำแผนฉุกเฉิน การป้องกัน และการฝึกซ้อมตามแผนเพื่อการเตรียมรับมือกับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น แต่จากสภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งภัยจากคลื่นยักษ์สึนามิ อุทกภัย และวาตภัย โรงเรียนจึงตระหนักในความสำคัญที่จะต้องเตรียมรับมือกับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น เช่น แผนการอพยพ แผนการส่งต่อผู้บาดเจ็บ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติหรือฝึกซ้อมตามแผนฉุกเฉิน และส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้ใหม่ๆ และพัฒนาทักษะในการดูแลรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวสอดคล้องกับมิติในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อนเด็กของประเทศไทยและต่างประเทศที่ให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยทั้งทางกายภาพและจิตวิทยา

1.5 องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม พบว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 5 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามองว่าได้จัดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าร่วมในกิจกรรมอย่างหลากหลาย ทั้งกิจกรรม ชมรม สถานักเรียน คณะกรรมการนักเรียน และให้ชุมชน ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม และในคณะกรรมการสถานศึกษาแล้ว แต่อย่างไรก็ตามโอกาสนักเรียนในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมตัดสินใจในเรื่องที่มีผลกระทบต่อตนเอง เช่น การเรียนการสอน กฎระเบียบ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติในเรื่องสิทธิเด็กยังมีไม่มากนัก โรงเรียนจึงควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน รวมถึงการสร้างความรู้ความตระหนักในเรื่องสิทธิเด็ก เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสำคัญในเรื่องการมีส่วนร่วม ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน ครู และตัวเด็ก และสอดคล้องกับการพัฒนาโรงเรียนเพื่อนเด็กที่เป็นสากล ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของเด็ก ครอบครัวและชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนในด้านอื่นด้วย นอกจากนี้คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ มีข้อคิดเห็นว่าควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในเรื่องการใช้ชีวิตในโรงเรียน การสร้างสรรค์ชุมชนโรงเรียน รวมทั้งเรื่องระเบียบวินัย โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และประสบการณ์ในเรื่องของสิทธิ

1.6 องค์ประกอบด้านการวางแผน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 6 แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนให้ความสำคัญกับการวางแผนในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิเด็กน้อย กว่าองค์ประกอบอื่น ในขณะที่การวางแผนมีความจำเป็น และมีความสำคัญอย่างมาก ในการเชื่อมโยงวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม การให้ผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก จะช่วยให้เกิดการยอมรับ เกิดความผูกพัน และมีเป้าหมายร่วมกันในการทำงานเพื่อพัฒนานักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไชมอน, สมิทเบอร์ก และทอมป์สัน (Simon, Smithburg and Thompson) กล่าวว่า การวางแผน คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอนาคตในเรื่องการประเมินข้อเสนอต่าง ๆ ที่มีให้เลือกและเกี่ยวกับวิธีการต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อบรรลุความสำเร็จของข้อเสนอ นั้นๆ ส่วน คูนท์และโอโดเนล (Koontz and O'Donnell) ได้กล่าวว่า การวางแผนเป็นการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไรและใครเป็นผู้นำ การวางแผนเป็นเหมือนสะพานเชื่อมช่องว่างจากปัจจุบันสู่อนาคตที่ต้องการและทำให้สิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นตามต้องการ

1.7 องค์ประกอบด้านการส่งเสริมสุขภาพ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะ เป็นภารกิจที่โรงเรียนได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน และได้ดำเนินการทั้งการส่งเสริม ป้องกัน จัดบริการ และจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร อยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตามโรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้นที่ถูกต้องให้แก่เด็ก และเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพที่ดี ที่เหมาะสมและพัฒนาสุขภาพที่ดีให้กับผู้ปกครองและสมาชิกที่ดีแก่สมาชิกในชุมชน นอกจากนี้สถานการณ์ของการแพร่ระบาดของโรคที่เกิดขึ้นใหม่ไปทั่วโลก เช่น ไข้หวัดนก ไข้หวัดใหญ่ 2009 เป็นต้น โรงเรียนจึงต้องดำเนินการที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับสิทธิพื้นฐานในด้านการมีชีวิตอยู่รอด และการพัฒนาสุขภาพร่างกายและจิตใจ และสอดคล้องกับแนวคิดขององค์การอนามัยโลกที่ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพ และสนับสนุนให้ทุกประเทศหันมาทุ่มเทกับการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมสุขภาพให้กับนักเรียน โดยการกำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ การสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารและทรัพยากรระหว่างประเทศ

2. รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ทั้ง 7 องค์ประกอบ

พบว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อม การเสริมสร้างความปลอดภัย การมีส่วนร่วม การวางแผน และการส่งเสริมสุขภาพ ล้วนส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียน จากความสัมพันธ์ดังกล่าว รูปแบบการบริหารจัดการศึกษา

เพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษา เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาผู้เรียนจึงเป็นศูนย์กลางของทุกองค์ประกอบ และสรุปความสัมพันธ์ขององค์ประกอบได้ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2



แผนภูมิที่ 2 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

3. รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

ผลการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ประกอบด้วย หลักการบริหาร แนวดำเนินงานบริหารจัดการโดยรวม แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการอยู่รอด แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการปกป้องคุ้มครอง แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการพัฒนา และแนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการมีส่วนร่วม และ ปัจจัยความสำเร็จ เมื่อพิจารณาแนวดำเนินงานในการบริหารจัดการเพื่อสิทธิเด็กโดยรวม ที่ให้ความสำคัญกับ การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนและมาตรการในการดำเนินงาน การให้โอกาสเด็กทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ การสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมที่เป็นมิตร การบูรณาการสู่ห้องเรียนและในวิถีชีวิตของโรงเรียน การดำเนินงานดังกล่าวจะช่วยให้การดำเนินงานเพื่อสิทธิเด็กเฉพาะด้านไม่ว่าจะเป็นแนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการอยู่รอด การได้รับการปกป้องคุ้มครอง การพัฒนา และ

การมีส่วนร่วม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเห็นได้ว่ารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นการพัฒนานักเรียน และเป้าหมายปลายทางของการบริหารจัดการในทุกด้านจะเป็นไปเพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้เข้าถึงสิทธิพื้นฐานทั้ง 4 ด้าน คือ สิทธิในการอยู่รอด สิทธิในการปกป้องคุ้มครอง สิทธิในการพัฒนา และสิทธิในการมีส่วนร่วม ที่จะส่งผลให้นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมรอบด้าน และมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จ ทั้งนี้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อสิทธิเด็กตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกับรูปแบบตามความคิดเห็นของสถานศึกษา แต่ต่างกันที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญในเรื่องของหลักการบริหารจัดการ ที่ประกอบด้วย ความครอบคลุมทั่วถึง การมีส่วนร่วม หลักธรรมาภิบาล และการบูรณาการ รวมทั้งปัจจัยความสำเร็จของรูปแบบ ในด้านความตระหนักของผู้บริหาร ครู และชุมชน การปรับเปลี่ยนความเชื่อและเจตคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก การสนับสนุนและช่วยเหลือจากเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชน การบริหารจัดการเวลาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นหลักประกันว่านักเรียนจะได้เรียนรู้เต็มเวลา และพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

จากรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กตามความคิดเห็นของสถานศึกษา และของผู้เชี่ยวชาญ สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เป็นการบริหารจัดการศึกษาที่ครอบคลุมสิทธิเด็กทั้ง 4 ด้าน มุ่งการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมรอบด้าน มีการดำเนินการอย่างเป็นองค์รวม และเชื่อมโยงสิทธิในแต่ละด้าน โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย หลักการบริหาร ปัจจัยความสำเร็จ การวางแผนและการบริหารจัดการโดยรวม การพัฒนาผู้เรียน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อม การเสริมสร้างความปลอดภัย การมีส่วนร่วม และการส่งเสริมสุขภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ไปเป็นนวัตกรรมหรือตัวชี้วัดในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาของโรงเรียน ที่เหมาะสมกับสภาพและบริบทจริงของโรงเรียน
3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรพิจารณาองค์ประกอบสุขภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา ไปเป็นมาตรฐานการศึกษาด้านการบริหารจัดการ
4. ควรนำองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กไปเป็นตัวชี้วัดหรือเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนดีเด่นในระดับต่างๆ ทั้งนี้เพราะสิทธิเด็กโรงเรียนมัธยมศึกษาจะสะท้อนถึงสภาพการณ์การจัดการศึกษาในภาพรวมที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน
5. ควรมีการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ หรือนำไปเป็นประเด็นในการแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ เพื่อให้เกิดการขยายความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาเด็ก หรือนำไปทดลองใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กที่เหมาะสมกับโรงเรียนมัธยมศึกษา ในบริบทต่าง ๆ
2. การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กของโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อสร้างเป็นรูปแบบของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
3. ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กเชิงสหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กกับคุณภาพผู้เรียน หรือด้านอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่ข้อค้นพบใหม่ที่เป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไปในอนาคต
4. ควรมีการพัฒนาเครื่องมือตรวจวัดหรือเครื่องมือในการประเมินตนเองของโรงเรียน เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการตรวจสอบการดำเนินงาน และนำไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียน
5. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียน หรือประเทศอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นสากล
6. ควรมีการศึกษาวิจัยมุมมองของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ต่อการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อนำมาพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนต่อไป
7. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในแต่ละองค์ประกอบและในภาพรวม ทั้งในเชิงคุณภาพ และปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบใหม่ๆ ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนานวัตกรรม หรือพัฒนาต่อยอด ในการบริหารจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นเด็กเป็นสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. การศึกษา : การสร้างประชาคมอาเซียน 2558 [online]. accessed 18 October 2011. Available from <http://www.bic.moe.go.th/th/images/stories/book/other/ASEAN/ed-building-ASEANcommunity.pdf>

กระทรวงยุติธรรม และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คู่มือเพื่อดำเนินงานแผนสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2552 – 2556) สำหรับองค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สถิติข้อมูลทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2554 [online]. accessed 18 January 2012. Available from http://www.bopp-obec.info/home/?page_id=2113

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ สรุปสาระสำคัญนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ ด้านการพัฒนาเด็กตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” (พ.ศ. 2550 - 2559). กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท, 2550.

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (พ.ศ. 2550), มปป.

Bernard, A. “Thai Child Friendly School Initiative (CFSI): A Forward-Looking Assessment”. prepared for UNICEF/Bangkok Education Section, 2006.

Benveniste, Luis. **Thailand Social Monitor : Improving Secondary Education**. Bangkok: Ngandee Creation Co.,Ltd., 2006.

Committee on the Rights of the Child. **Consideration of the reports submitted by States parties under article 44 of the Convention : Thailand**. 14 September 2011.

Kita, Akihito. “Child Rights Education in Japanese Schools.” in Human Rights Education in Asia-Pacific (2008) [online]. accessed 18 December 2011. Available from <http://hurights.or.jp/archives/asia-pacific/section1/12%20Akihito%20Kita.pdf>

Ministry of Education, **Attendance in New Zealand Schools in 2011** [online]. accessed 1 February 2012. Available from http://www.educationcounts.govt.nz/data/assets/pdf_file/0019/107056/Report_Attendance-Survey_31-Jan-2012.pdf

Osher, David. and others. **UNICEF Friendly Schools Programming: Global Evaluation Final Report**., American Institutes for Research, New York. 2009.

TillecZek, Kate and Ferguso, Bruce. **Transitions from Elementary to Secondary School : A Literature Review**, 2007 [online]. accessed 17 December 2011. Available from <http://www.edu.gov.on.ca/eng/teachers/studentsuccess/TransitionLiterature.pdf>

UNICEF Innocent Research Centre, “General Comment No. 1: The Aims of Education 2001/1, April 2001.” General Comments of The Committee. New York: UNICEF, 2009.

